

USLOVI ZA PARTIZANSKA DEJSTVA U PLIĆOJ POZADINI NEPRIJATELJA

U članku pukovnika Lovra Reića¹ razmatra se niz elemenata vezanih za mogućnosti dejstva partizanske jedinice u neprijateljevoj plićoj pozadini i to posebno kad su neprijateljske snage u napadu i posebno kad su u odbrani, odnosno kad se sopstvene jedinice koje se bore na frontu nalaze u odbrani ili u napadu. U vezi s tim autor izvlači zaključak da od vida borbe sopstvenih snaga na frontu zavisi i veći ili manji uspjeh dejstva partizanske jedinice, pri čemu smatra da su uslovi nepovoljniji ako su neprijateljeve snage u napadnom borbenom poretku. Smatram da je ovo drugo za diskusiju, pa ću pokušati da razmotrim uslove dejstva u oba slučaja.

KAD JE NEPRIJATELJ U NAPADU

Tvrđnju da je neprijateljski raspored taktičkih i operativnih rezervi i ostalih elemenata borbenog poretka gušći u napadu nego u odbrani smatram tačnom samo ukoliko se tiče gustine po dubini, ali ne i po širini. Pri napadu u napadnim kolonama, odnosno napadnim pravcima, neminovno ostaje više međuprostora koje i te kako treba i mogu da koriste brani-očeve jedinice ostavljene na boku ili partizanske snage.

U članku se govori o jednoj partizanskoj jedinici, što smatram da, u većini slučajeva, neće biti adekvatno situaciji. Mišljenja sam da će se, u uslovima opštenarodnog odbrambenog rata, skoro redovno moći da računa sa više odvojenih, manjih ili većih partizanskih jedinica koje će dejstvovati sinhronizovano, u skladnom sadejstvu i međusobno se dopunjujući. Ovo utoliko pre ako počemo od realne procjene da za dejstvo u plićoj pozadini neprijateljskog rasporeda u jednom rejonu ne mogu ostati velike snage, već više manjih jedinica u više rejona. Snage u jednom rejonu, zavisno i od karaktera zemljišta i međuprostora između napadnih pravaca, odnosno napadnih kolona, vjerovatno ne bi smjele biti veće od partizanskog bataljona do brigade sa jedne i isto toliko sa druge strane napadnog pravca.

Kad se ovakva dejstva organizuju, smatram da je potrebno imati u vidu i odrediti konačni cilj koji treba da postignu partizanske jedinice. Taj cilj nije, niti bi smio biti, uništenje neprijateljske jedinice, kao ni slamanje napada, jer je to i nemoguće. Cilj je sadejstvo i pomoć jedinicama koje se brane na frontu. A to će se najefikasnije ispoljiti ako partizanske snage uspiju da osujete plansko izvođenje napada neprijatelja i to prvenstveno zasjedama i prepadima na kolone njegovih rezervi — dru-

¹ *Dejstvo partizanske jedinice u plićoj pozadini neprijatelja*, »Vojno delo«, 2/1964.

gih ešelona nanoseći im što osjetnije gubitke, ponovnim diverzijama (miniranjima i rušenjima) na već popravljenim putevima, čime bi onemogućile rezervama — drugim ešelonima da na pravom mjestu i u pravo vrijeme budu uvedene u borbu, kao i nizom drugih dejstava kojima bi dezorganizovale neprijatelja, zakočile i usporile njegov napad. Ovakvim dejstvima pružila bi se pravovremena i efikasna podrška jedinicama na frontu i stvorila mogućnost da što uspješnije dejstvuju protiv prvih ešelona napadača, posebno ako su isti već izduženi i iznureni. Ovim se istovremeno dobija i u vremenu za organizaciju i plansko izvođenje manevra. Uz to, ne bi se smio zaboraviti cilj jedinica koje se brane na frontu: da se neprijatelj što duže tuče na unaprijed posjednutoj i za odbranu uređenoj liniji. Pomoć u ostvarenju ovog cilja najbolje će im obezbijediti partizanske jedinice u plićoj pozadini neprijateljskog rasporeda ako neprijatelju onemogućće da blagovremeno uvede svoje rezerve — druge ešelone, bar dok ne raščisti situaciju stvorenu partizanskim napadom. Dalje zadržavanje neprijatelja zbog posljedica partizanskog napada zavisće od jačine neprijateljskih rezervi, od jačine i upornosti dejstva partizanske jedinice, kao i od ostalih elemenata borbene situacije. Razumljivo, može se računati i s tim da je i efekat napada partizanske jedinice uspješniji kad dejstvuje po koloni koja se kreće (ma koliko ona bila po snazi kad dejstvuje za borbu), nego kada bi ista prešla u odbranu i organizovala položaje.

Osnovna teškoća za dugotrajnije dejstvo partizanske jedinice na kolonu rezervi — drugog ešelona je ta, što je neprijatelj u mogućnosti da brzo interveniše dubljim rezervama, koje su već u pokretu i time spremne za intervenciju — sem ako i te kolone ne budu napadnute od drugih partizanskih snaga, što nije nemoguće organizovati. Međutim, i u slučaju kad su dublje rezerve slobodne, već samom njihovom intervencijom postiže se određeni cilj: i one se zadržavaju zbog partizanskog napada, a partizanska jedinica može (i ne mora) da brzim manevrom izbjegne udar, što će zavisiti od jačine neprijatelja i konkretne situacije.

Svi ovi momenti koji se tretiraju i u članku i ovdje, a naročito karakteristike zemljišta i s tim u vezi veličina međuprostora kojim partizanske jedinice mogu da se koriste, potvrđuju da za dejstvo u plićoj pozadini neprijateljskog rasporeda u jednom rejonu te jedinice ne mogu i ne smiju ostati velike i glomazne; one mogu biti tolike da uspješno izvrše napad i pogodnim manevrom brzo iščeznu i odmah zatim se pojave na drugom mjestu. Zato smatram da će to najčešće biti one partizanske jedinice koje sam naveo (bataljon-brigada).

Uspjeh dejstva na neprijateljske kolone rezervi — drugih ešelona zavisće u velikoj mjeri i od toga iz koliko rejonu dejstvuju partizanske snage. Ako je planiran napad samo na pozadnje elemente borbenog poretka neprijateljskog puka-brigade, a ne istovremeno i na ostale elemente koji pristižu, uspjeh će biti svakako manji. Ali, ako je napad partizanskih, ostavljenih i drugih jedinica u plićoj pozadini neprijateljskog rasporeda usklađen sa dejstvom analognih jedinica i u dubljoj pozadini, uspjeh u plićoj pozadini mora biti svakako veći. Zbog toga smatram da bi bilo pogrešno odvojeno razmatranje dejstva u plićoj od onog u dubljoj pozadini neprijatelja. Jedno mora da dopunjuje i omogućuje ono drugo.

Sem toga smatram da treba uvijek imati na umu da je dejstvo partizanske jedinice u plićoj pozadini najpotrebnije kada je neprijatelj u napadu, što ne mora u svakom slučaju značiti da je branilac slabiji.

KAD JE NEPRIJATELJ U ODBRANI

Tvrđnja »... ako su sopstvene jedinice s fronta u napadu ili prelaze u napad, a neprijateljske u odbrani, taktičke i bliže operativne rezerve su dublje, a drugi elementi borbenog poretka ređe raspoređeni. Zbog toga ima više međuprostora u borbenom rasporedu neprijatelja, što je povoljnije za dejstvo partizanske jedinice«² tačna je i ne mora biti tačna. Tačna je ako se tako stvoreni međuprostori posmatraju samo kao međuprostori. Međutim, ako se oni tretiraju po taktičkoj vrijednosti — nije tačna. Svaka jedinica kada prelazi iz napada u odbranu širi i produbljuje svoj borbeni poredak, ali nikada toliko da se između elemenata tog poretka mogu razvijati dejstva manjeg ili većeg obima, kraće ili duže vrijeme. Posjedaju se pogodni objekti za odbranu važnih pravaca, objekti i linije po dubini, sve usklađeno u jedinstvenom cilju da se pruži otpor i spriječi prodor protivnika; u tom cilju se organizuje i najtješnje sadejstvo svih elemenata borbenog poretka, koje je utoliko uspješnije kad neprijatelj posjeduje i posebne jedinice (rezerve) za sprečavanje partizanskog dejstva. Pri tome stvoreni međuprostori ni u kom slučaju ne mogu da olakšavaju dejstvo partizanske jedinice u plićoj pozadini, jer sam raspored otežava dejstva u tim međuprostorima.

U odbrani neprijatelj je u mogućnosti da, pored određenih jedinica za protivpartizanska dejstva, podržava napadnutu jedinicu vatrom ili pokretom nenapadnutog elementa borbenog poretka. Tu nije bitno da li će intervencija pokretom uslijediti čas prije ili kasnije nego u napadu.

Osim navedenog, napad na organizovanu odbranu u plićoj pozadini neprijateljskog rasporeda je znatno teži, ako ne i nemoguć. On zahtijeva više snaga i sredstava, više vremena za pripremu, kao i adekvatne snage za obezbjeđenje napada od moguće intervencije i to sa više strana — skoro kružno. Napad bi morao trajati duže — što je nemoguće obezbijediti, sem u slučaju planskog žrtvovanja određene partizanske jedinice. Neprijatelju se pruža mogućnost da pomjeranjem ostalih dijelova borbenog poretka blokira određenu zonu (rejon) i spriječi manevar partizanske jedinice, zadržavajući i dalje u svojim rukama važne tačke za odbranu. Pri tome se može doći u situaciju da snage sa fronta moraju da napadaju i neprijateljske i svoje snage ili da zaustave napad — o čemu govori i pukovnik Reić.

Na osnovu toga smatram da će partizanska jedinica u plićoj pozadini neprijateljskog rasporeda i pri napadu sopstvenih snaga s fronta morati da dejstvuje kao ubačena — ostavljena jedinica (što se u pomenutom članku takođe razrađuje). A sama ta činjenica govori da će takvo dejstvo partizanske jedinice na neprijatelja u odbrani biti teže i ograničenije. Ta dejstva će biti u vidu prepada na važne elemente borbenog poretka branioca, najčešće kao napad s leđa kad otpočne i frontalni napad

² »Vojno delo« 2/64. str. 47.

na taj elemenat, a zatim prepadi na rezerve branioca pri njihovom uvođenju, prepadi na odstupajuće kolone, prihvat sopstvenih snaga koje su dublje prodrle u borbeni raspored branioca, prihvat vazdušnih desanata, kao i posjedanje pojedinih zemljišnih objekata važnih za uvođenje rezervi ili drugih ešelona napada, tj. linija na kojima će napadač biti u krizi itd. Najrentabilniji ciljevi za napad u tom slučaju su KM (u cilju dezorganizacije neprijateljskog komandovanja u momentu kada mu je ono najpotrebnije), zatim rezerve u pokretu, diverzije na pravcima neprijateljskog povlačenja i sl.

Ovo dejstvo u plićoj pozadini neprijateljskog rasporeda mora biti dobro usklađeno i sinhronizovano s dejstvom ostalih jedinica, ali sada više s jedinicama koje dejstvuju s fronta, nego s partizanskim jedinicama u dubljoj pozadini neprijatelja.

No, i u jednom i u drugom slučaju vrlo važnu ulogu imaće karakter zemljišta, jačina jednih i drugih snaga, kao i ciljevi koji se u svakom konkretnom slučaju žele postići.

Potpukovnik
Ljuban ĐURIĆ